

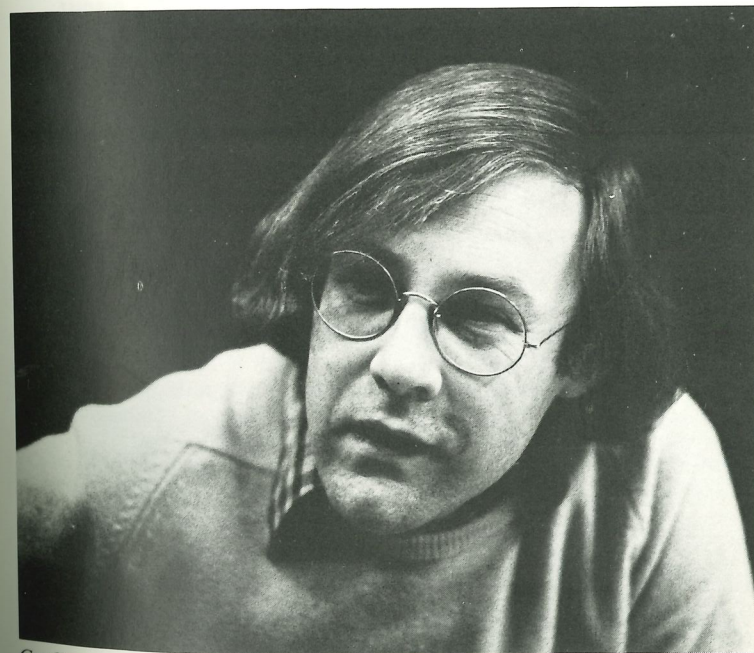
Lees de HOLLAND FESTIVAL-krant: Achtergronden en hoogtepunten uit het programma plus achttien pagina's interviews.
Verkrijgbaar in de theaters en concertzalen voor f 1,-.
In samenwerking met **NRC** **HANDELSBLAD**

- 1 juni Utrecht, Muziekcentrum
Vredenburg, 14.30 uur
5 juni Amsterdam, Centrum Bellevue,
20.30 uur
9 juni Almelo, Cult. Centrum De Hagen,
20.15 uur
11 juni Den Haag, Kon. Conservatorium,
20.15 uur

Geoffrey Douglas Madge

piano

- J. S. Bach/F. Busoni** Toccata, adagio en fuga
K. Sorabji delen uit 'Opus Clavicembalisticum
I Introito
II Preludio corale
M. Reger Variaties en Fuga op een thema
van J. S. Bach op. 81

Geoffrey Douglas Madge

Geoffrey Douglas Madge

Madge is geboren in Australië, waar hij in Adelaide zijn conservatoriumopleiding – piano – voltooide. Hij kwam in 1963 naar Europa en hij is nu naast concertpianist, hoofddocent piano aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag.

Het zeer omvangrijke repertoire van Madge strekt zich uit tot en met de meest recente avant-garde muziek. Hij is bij uitstek geïnteresseerd in werken die een uiterste aan technische en muzikale expressie vragen. Een aantal composities is speciaal voor hem geschreven, omdat maar weinig pianisten in staat zijn of de moeite nemen de enorme technische complicaties en muzikale problemen van de hedendaagse muziek de baas te worden.

Madge is van mening dat een pianist van vandaag eveneens ervaring in het componeren moet hebben om tot een beter begrip van de moderne muziek te komen. Zelf componeerde hij ondermeer een strijkkwartet, zes pianowerken, elektronische muziek en een ballet 'Monkeys in a Cage', dat in 1977 in het Sydney Opera House in première ging.

Ferruccio Benvenuto Busoni

Busoni werd geboren in het Italiaanse Empoli in 1866 en overleed in Berlijn in 1924. Hij was behalve componist en dirigent ook een van de grootste pianisten van zijn tijd. Zijn eerste muzieklessen kreeg hij van zijn ouders en hij was verder compositieleerling van Wilhelm Mayer in Graz. Als negenjarige pianist trad hij al in Wenen op met eigen composities. In 1889 werd Busoni, na enkele jaren compositiestudie in Leipzig, benoemd tot leraar piano aan het conservatorium van Helsingfors. In 1890 behaalde hij de Rubinsteinprijs met een 'Konzertstück' voor piano en orkest en hierna doceerde hij enige tijd aan het conservatorium van Moskou. Door grote concertreizen was hij in heel Europa bekend als fameus pianist. Van 1891-94 was hij in Amerika, waar hij veel concerten gaf en ook zijn faam als pianist vestigde. Na terugkeer in Europa vestigde hij zich in Berlijn. Bijzondere bekendheid verwierf Busoni zich door zijn vele Bach-bewerkingen en door het dirigeren van vele in de jaren voor de Eerste Wereldoorlog nog onbekende werken.

De pianotranscripties die Busoni van Bach's orgelwerken maakte, verdienen om verschillende redenen uitgevoerd en bestudeerd te worden. Ze wijzen op een akoestische benadering van het origineel: niet alleen de noten van de Urtext, maar ook de registers van het orgel en de weergave van het geluid in de akoestiek van de kerk. De pedaalnotaties zijn hoogst interessant omdat ze dikwijls op heel bijzondere wijze diepte geven aan de klankkleur. Van belang zijn ook Busoni's aanwijzingen t.a.v. het tempo en de verhouding tussen notaties en dynamiek. Bach was een akoestisch fenomeen en een zoeker naar een muzikale lijn die ver buiten de beperkingen van de instrumenten ligt en de 'historische authenticiteit' van vandaag-de-dag zou hem beslist hebben dwarsgezeten: iedere periode heeft toch zijn eigen interpretatie-beperkingen. Het vitale punt is de innerlijke zorg waarmee de nalatenschap omgeven wordt.

Kaikhosru Shapurji Sorabji

Door Sorabji's overgevoeligheid t.a.v. zijn privacy geeft hij over zijn geboortedatum niet meer prijs dan dat hij op 14 augustus in Chingford in het graafschap Essex in Engeland werd geboren. Hij moet ongeveer 90 jaar oud zijn. Zijn vader, een rijke industrieel die zich in 1880 in Engeland vestigde, werd geboren in Bombay, India, maar was van Perzische oorsprong en zijn moeder een opera-sopraan van Siciliaans/Spaanse afkomst.

Hij kreeg zijn eerste pianolessen van zijn moeder, verder is hij grotendeels autodidact. Later studeerde hij harmonie en contrapunt bij Charles Trew die hem aanspoorde om te gaan componeren. In 1915 werkte hij aan zijn eerste pianoconcert en in de 65 jaren die daarop volgden, zagen een bijna ononderbroken stroom composities het licht. Musici als Delius, Berg, Szymanowski, Walton, Van Dieren, Busoni, Petri, Ogdon, Ronald Smith, Ronald Stevenson, Hugh M'Diarmid and Sir Sacheverell Sitwell behoorden tot zijn bewonderaars. Hij publiceerde ook twee boeken met essays 'Around Music' en 'Mi contra Fa'.

Sorabji's grote favorieten zijn Rachmaninov, Medtner, Strauss, Reger, Ravel, Debussy, Busoni, Szymanowski, Schönberg en Scriabin.

Ofschoon hij als pianist een groot talent was, overwoog hij nooit een carrière en voerde hij tussen 1920 en 1936 slechts af en toe zijn pianosolo-composities uit en éénmaal, in 1930, gaf hij een recital voor de BBC. Hij had een hekel aan het bezoeken en spelen van concerten; het enige wat hij beoogde was 'zijn toehoorders enig idee geven van wat hij had gecomponeerd'. Daarom voerde hij ook nooit werk van andere componisten uit.

Zijn ontevredenheid t.a.v. het beluisteren van concerten groeide evenzeer als de grote ontevredenheid t.a.v. het concerten geven. Deze feiten, gezien in samenhang met de overtuiging dat zijn werken in het algemeen niet bestemd waren voor de 'grote groep publiek zonder onderscheidingsvermogen', dwongen hem ertoe in 1936

Sorabji

afstand te doen van het concertpodium en tevens iedere uitvoering van zijn werken zonder zijn voorafgaande, geschreven toestemming te verbieden. Een historisch en uniek besluit. Tussen 1962 en 1968 zijn door zijn vriend Frank Holliday toch bandopnamen gemaakt van Sorabji die in zijn eigen huis zijn uit 1883 stammende Steinway-concertvleugel bespeelt.

In 1976 gaf Sorabji uiteindelijk toestemming aan Yonti Solomon zijn composities uit te voeren. Pianist Michael Habermann en sopraan Jane Manning kregen dezelfde toestemming in 1977 en in 1980 viel mij de eer te beurt om als eerste sinds 1930 het volledige Opus Clavicembalisticum uit te voeren.

Het Opus Clavicembalisticum is een 3 uur durende compositie bestaande uit 12 delen, met een thema met 49 variaties en een thema met 81 variaties, plus fuga's en canons in alle bestaande vormen. De compositie is uitermate gecompliceerd, maar toch zeer muzikaal.

Max Reger

Reger werd geboren in 1873 te Brand (Beieren) en overleed in 1916 te Leipzig. Evenals Busoni was hij behalve componist ook een schitterend pianist. Ook hij begon zijn muziekstudie bij zijn ouders. Daarna kreeg hij orgel- en pianoles van Lindner en compositieles van Riemann. Nadat hij een paar jaar leraar orgel en compositie was geweest aan de Akademie der Tonkunst in München volgde in 1907 zijn benoeming tot universiteitsmuziekdirecteur te Leipzig en leraar compositie aan het conservatorium aldaar. De directeursfunctie legde hij in 1908 neer, maar hij bleef tot zijn dood als docent aan het Leipziger conservatorium verbonden. In 1911 werd hij benoemd tot hofkapelmeester te Meiningen. Dit gaf hij in 1914 op en in 1915 vestigde hij zich te Jena. 's Winters was hij zeer bezet door zijn concerten en 's zomers componeerde hij koortsachtig en veel. Hij was een meester van de polyphonie en de contrapuntische compositietechniek, en een zeer suggestief colorist.

Variaties en Fuga op een thema van J. S. Bach is een van de raadsels uit de muziekliteratuur. Een meesterwerk in variatievorm, en ook in de wijze waarop het klavier wordt gebruikt één van de werkelijk grote composities. Het werk wordt zelden uitgevoerd. Misschien heeft Sorabji gelijk wanneer hij zegt: 'dit werk wordt heel zelden uitgevoerd, of, wanneer het wordt uitgevoerd, onder een storm van kritische beledigingen. Enerzijds protesteren de critici tegen de afgezaagde programma's en anderzijds, wanneer iemand zich op onbekend terrein begeeft, overstelpen diezelfde critici hem hiervoor met afschuw.'

Het door sommige mensen ingenomen standpunt dat Reger een orgelcomponist is, is achterhaald. Een herwaardering van zijn oeuvre evenals van dat van Medtner, zou een fascinerende ervaring voor de avontuurlijke luisteraars kunnen inhouden.

Geoffrey Douglas Madge